

Prof. dr Branislav SIMONOVIĆ,
Pravni fakultet u Kragujevcu

Originalni naučni rad
UDK: 343.98; 343.14
Primljeno: 20. mart 2015. god.

KRIMINALISTIKA I UNAPREĐENJE STRUČNOSTI KRIVIČNO PROCESNIH SUBJEKATA

U radu se polazi od klasičnog stava koji su zastupali osnivači kriminalistike, da ta nauka (kriminalistika) predstavlja kanal putem koga saznanja iz prirodnih i tehničkih nauka ulaze u sferu krivičnog postupka unapređujući metode rada sa dokazima i postupanje krivično procesnih subjekata. Na jednoj strani, kriminalistika usmerava prirodno tehničke nauke u cilju praktične primene naučnih otkrića za potrebe prekrivičnog i krivičnog postupka i unapređenje dokazivanja. Kriminalistika preuzima saznanja, nova otkrića iz prirodnih nauka koje se mogu iskoristiti u unapređenju rada sa dokazima i utvrđivanju istine u krivičnom postupku. Čitava forenzika upravo odražava tu vezu između prirodnih nauka u užem smislu i prirodno naučne kriminalistike. Da bi nove metode, nova otkrića u radu sa dokazima mogla da se pravilno koriste u okviru krivičnog postupka, neophodno je razvijati procedure i postupke u skladu sa kojima će postupati krivičnoprocetni subjekti. Jedan od ključnih zadataka kriminalistike je upravo razvijanje tih procedura, pravila postupanja, ili čak metoda, kako bi nova saznanja prirodnih i tehničkih nauka i potencijali novih naučnih otkrića mogli da se primene u krivičnom postupku (primer: procedure u obezbeđenju tragova za DNK veštačenje i postupanje sa biološkim materijalom na uviđaju). Na drugoj strani, sprovode se praktična istraživanja i eksperimenti u okviru kriminalistike kako bi se uočila ograničenja i limiti novih naučnih otkrića koja se primenjuju u krivičnom postupku. Danas u tom cilju veliku ulogu imaju kriminalistički (foren-

zički) instituti za veštačenja. U njima rade naučnici iz prirodno tehničkih nauka (npr., biolozi, fizičari, hemičari), koji su se u okviru rada instituta specijalizovali iz oblasti kriminalistike, upoznali sa potrebama krivičnog postupka (procedurama, normama ZKPa, ograničenjima u procesu dokazivanja).

Prema tome, kriminalistika na jednoj strani podučava naučnike, forenzičare, potrebama krivičnog postupka, pravilima i ograničenjima u procesu dokazivanja. Na drugoj strani ona izgrađuje pravila, i podučava krivično procesne subjekte (kriminalističke policajce, tužioce, sudije) kako da maksimalno iskoriste savremene prirodno tehničke metode za potrebe prekrivičnog i krivičnog postupka i da istovremeno izbegnu greške, ograničenja i limite tih metoda. U radu se razmatra dvostruka uloga kriminalistike, kako u edukaciji naučnika, forenzičara, tako i na edukaciji i pomoći krivično procesnim subjektima u primeni i oceni novih metoda i naučnih otkrića. Teorijska razmatranja Autor potkrepljuje primerima iz oblasti DNK veštačenja, trasoloških veštačenja i balističkih veštačenja. U radu se ukazuje na neka ograničenja i probleme u praksi, s obzirom na zapostavljenost izučavanja kriminalistike na pravnim fakultetima, što ograničava međusobnu komunikaciju i transfer neophodnih znanja između forenzičkih nauka i subjekata krivičnog postupka.

Ključne reči: kriminalistika, krivično pravo, veštačenje, dokazne radnje, krivično delo, kriminalistička policija, kriminalistička tehnika

1. Uvod

Kriminalistika se kod nas uobičajeno određuje kao nauka koja proučava, pronalazi i usavršava naučne i na praktičnom iskustvu zasnovane metode i sredstva, koja su najpogodnija da se otkrije i razjasni krivično delo, otkrije i privede krivičnoj sankciji učinilac, obezbede i fiksiraju svi dokazi radi utvrđivanja (objektivne) istine, kao i da se spreči izvršenje budućih planiranih i neplaniranih krivičnih dela. Kratko rečeno, to je nauka o tehnici, taktici i metodici operativnih i dokaznih radnji, kao i o sprečavanju kriminaliteta.¹

---

1 Vodinelić, V., *Kriminalistika*, sva izdanja. Ovu definiciju su kriminalisti iz bivše Jugoslavije u celini preuzeli ili su je pak manje ili više uspešno stilski preformulisali (na primer, Aleksić, Ž., *Kriminalistika*, sva izdanja udžbenika, Aleksić-Škulić, *Kriminalistika*, sva izdanja, itd).

Kriminalistika proučava načine izvršenja krivičnih dela; metode njihovog praktičnog suzbijanja (represivne i preventivne); unapređuje informacione tokove u okviru svih faza pretkrivičnog i krivičnog postupka; pronalazi najefikasnije načine preduzimanja operativnih radnji i radnji dokazivanja u okviru važećih zakonskih okvira; optimizuje upotrebu tehničkih metoda i sredstava i doprinosi stvaranju novih i izučava zakonitosti nastanka, pronalazjenja, obrade i vrednovanja dokaznih informacija. Drugim rečima, kriminalistika je nauka koja se bavi izučavanjem strategije, taktike, metodike i tehnike otkrivanja, suzbijanja i sprečavanja krivičnih dela.²

Osnivač kriminalistike kao nauke je Hans Gross. On je u svom čuvenom udžbeniku „Handbuch für Untersuchungsrichter“ objavljenom u prvom izdanju 1893. godine prvi upotrebio reč kriminalistika, stavljajući akcenat na neophodnost razvoja i implementaciju naučnih metoda u istraživanju krivičnih dela.³ Gross i njegovi savremenici u okviru nemačke škole kriminalistike, prvi su zaključili da nije moguće uspešno otkrivanje izvršilaca, obezbeđenje dokaza i presuđenje krivičnih dela samo na osnovu primene pravnih nauka i zakona. Krivično delo je realan fenomen, koje da bi se otkrilo, ispitalo, razumelo, zahteva kompleks znanja i sposobnosti koje prevazilaze pravne nauke. Geerds, jedan od Grossovih naslednika, definisao je kriminalistiku kao učenje o neposrednom, represivnom i preventivnom suzbijanju kriminaliteta od strane organa krivičnog gonjenja i njihovih pomagača u životnoj stvarnosti. On je kriminalistiku shvatao kao *nauku o činjenicama* krivičnog dela (naglasio BS). Kriminalista se za razliku od pravnika ne bavi naukom o normama, nego naukom o činjenicama života, realijama krivičnog dela, isticao je Gross⁴... Karl Zbinden definiše kriminalistiku u užem smislu kao nauku o istrazi. Kao nauku o pravno dopuštenim tehničkim i psihološkim metodama istraživanja i njihovoj planskoj primeni radi ispitivanja činjeničnog stanja.⁵

Osnivači kriminalistike, Gross i ostali, prvi su zastupali stav da nauka (kriminalistika) *predstavlja kanal* putem koga saznanja iz prirodnih i tehničkih nauka ulaze u sferu pretkrivičnog i krivičnog postupka unapređujući metode rada sa dokazima i postupanje krivično procesnih subjekata. Na jednoj strani, kriminalistika usmerava prirodne i tehničke nauke u cilju praktične primene naučnih otkrića za potrebe pretkrivičnog i krivičnog postupka i unapređenje dokazivanja (na primer, korišćenje DNK za potrebe identifikacije lica, izvršila-

---

2 Simonović, B., *Kriminalistika*, Kragujevac, 2012, str. 3.

3 Gross, H., *Handbuch für Untersuchungsrichter*, I deo, šesto izdanje, München, 1914, str. IV.

4 Gross, H., *Handbuch für Untersuchungsrichter*, I deo, šesto izdanje, München, 1914, str. VII.

5 Navedeno po: Vodineliću, *Kriminalistika, otkrivanje i dokazivanje*, I tom, *Kriminalistika u sistemu nauka*, Skopje, 1985, str. 11.

ca krivičnih dela). Pored toga, kriminalistika preuzima saznanja, nova otkrića iz prirodnih nauka koja se mogu iskoristiti u unapređenju rada sa dokazima i utvrđivanju istine u krivičnom postupku. I na kraju, kriminalistika sama razvija metode i znanja koja se temelje na prirodnim i tehničkim naukama, i prilagođava ih potrebama rada otkrivanja, tumačenja i analizi stvarnih dokaza krivičnih dela. Neki od rezultata takve simbioze su: oblast daktiloskopije, formiranje instrumenata za analizu tragova (npr., komparativni, balistički mikroskopi, korišćenje infracrvenih i ultraljubičastih zraka za potrebe otkrivanja tragova, npr., u oblasti otkrivanja falsifikata dokumenata i novčanica, itd.). Značajan udeo u tom procesu imaju kriminalistički instituti za veštačenja u kojima sede eksperti iz prirodnih i tehničkih nauka, koji su morali da savladaju osnovne postulate kriminalistike i procedure rada sa dokazima kako bi svoja ekspertska znanja mogli da stave u funkciju dokazivanja krivičnih dela i potrebe veštačenja.

Kriminalistika podučava krivično procene subjekte (kriminalističke policajce, tužioce, sudije) kako da maksimalno iskoriste savremene prirodno tehničke metode za potrebe pretkrivičnog i krivičnog postupka i da istovremeno izbegnu greške, ograničenja i limite tih metoda. Kriminalistika se pojavljuje kao posrednik, kanal u transferu znanja, ona je veza između prirodnih i tehničkih nauka u cilju otkrivanja izvršilaca krivičnih dela, unapređenju rada sa dokazima i razvoju preventivnih metoda i sredstava.

Na drugoj strani, kriminalistika izgrađuje tehnička i taktička pravila i procedure optimalnog postupanja krivično procesnih subjekata prilikom preduzimanja pojedinih radnji u pretkrivičnom i krivičnom postupku. Operativne i dokazne radnje se mogu preduzimati na različite načine. Neke dokazne radnje su u osnovi definisane zakonicima o krivičnom postupku (pre svega sa aspekta poštovanja ljudskih prava i sloboda), druge su samo pomenute u zakonu. Optimalne načine preduzimanja operativnih i dokaznih radnji sa aspekta iskorišćavanja dokaznih potencijala, analizu prakse (dobre i loše), tipične greške u njihovom preduzimanju i kako ih izbeći izučava kriminalistika.

Prema tome, stručno obrazovanje pravnika-krivičara ne može biti kompletno bez znanja kriminalistike. I najbolje poznavanje zakona nije dovoljno za istraživanje krivičnih slučajeva u pretkrivičnom ili krivičnom postupku ili za presuđenje. Kriminalistika kao nauka o činjenicama je osnova za primenu prava na utvrđeno činjenično stanje. Bez pravilnog utvrđivanja činjeničnog stanja nema ni pravilne primene prava (ni materijalnog ni procesnog). Za kvalitetno preduzimanje dokaznih radnji nije dovoljno samo poznavati zakonske norme, već i kriminalistička pravila o optimalnim načinima postupanja u pojedinim situacijama. Na primer, bez kriminalističkih znanja nije moguće pribavljati ili vrednovati iskaz svedoka ili okrivljenog (taktika ispitivanja i saslušavanja,

opasnosti od sugestije, prisećanje, kriterijumi verodostojnosti iskaza, taktika i specifičnosti saslušavanja dece i mladih).⁶ Za pravilno postupanje sa materijalnim tragovima neophodno je poznavati metode fiksiranja, veštačenja, dokaznog vrednovanja. Jedino kriminalistika izučava, kako mogućnosti, tako i dokazna ograničenja pojedinih radnji. Sudija u veću bez poznavanja kriminalistike ne može pravilno da odredi predmet veštačenja, postavi pitanja veštaku, kritički proceni primenjene metode veštačenja i dobijene odgovore, ne može da proceni dokaznu vrednost pojedinih činjenica ili rezultat veštačenja. Prema tome, kriminalistika je neophodna ne samo operativnom radniku u pretkrivičnom postupku, javnom tužiocu, sudiji za prethodni postupak, već i sudiji na glavnom pretresu, sudiji u drugostepenom postupku, braniocu. Bez poznavanja kriminalistike nije moguće pravilno preduzeti dokazne radnje, ustanoviti činjenično stanje, proceniti dokaznu vrednost primenjenih metoda i dobijenih rezultata, uočiti slabosti u činjeničnom stanju i naći načine za njihovo prevazilaženje.

Objektivni značaj kriminalistike za obrazovanje pravnika-krivičara još je više došao do izražaja posle najnovijih promena krivično-procesnog zakonodavstva. Javni tužilac je postao rukovodilac pretkrivičnog postupka dobio je nova ovlašćenja i odgovornosti za pojedine radnje koje su ranije bile u nadležnosti policije. Da bi javni tužilac bio stvarni rukovodilac pretkrivičnog postupka, neophodno je da bude osposobljen da u krivičnim predmetima usmerava i prati rad policije, a to podrazumeva da dobro poznaje kriminalistiku.

Teorijski posmatrano, gore rečeno je nesporno. Međutim, postavlja se pitanje, da li je to tako i u praksi pretkrivičnog i krivičnog postupka? Da li kriminalistika u dovoljnoj meri doprinosi unapređenju stručnosti krivično procesnih subjekata? Ako to nije tako, delimično ili u potpunosti, postavlja se pitanje gde se nalaze prepreke koje bi trebalo otklanjati?

2. Unapređenje metoda za utvrđivanje istine – osnovni strateški cilj kriminalistike, a krivičnog postupka?

Osnovni strateški cilj kriminalistike je unapređenje metoda za ustanovljavanje realnih činjenica krivičnog dela, podučavanje krivično procesnih subjekata kako da istinito i potpuno utvrde relevantno činjenično stanje radi donošenja adekvatne, pravedne i istinite odluke nadležnih organa (u krajnjem ishodu sudske odluke). Čitav instrumentarij kriminalistike, sve njene metode i sredstva usmerene su na unapređenje procedura utvrđivanja, razumevanja, dokazivanja „realija krivičnog postupka” onako kako to odgovara stvarnom činjeničnom

---

6 Na primer, Habschick, K., *Erfogleich Vernehmen*, Heidelberg, 2006.

stanju, toku krivičnog dela, radnji izvršenja, posledicama koje je ona izazvala. Vrhovni strateški cilj kome teži kriminalistika, sve njene teorije, metode i pristupi su u cilju utvrđivanja istine, umanjena grešaka krivično procesnih subjekata, izbegavanja zabluda, unapređenja stručnosti krivično procesnih subjekata.

Nasuprot tome, u državama u ovom delu Evrope, istina kao vrhovni strateški cilj krivičnog postupka izbačena je iz krivično procesnih zakonika. Zakonik o krivičnom postupku Srbije više ne obavezuje subjekte krivičnog postupka, kao ranije, da utvrđuju istinu. Ovakvo usvojeno rešenje je oštro kritikovano u Srbiji, kako od strane procesualista, tako i od strane kriminalista.⁷

Nema sumnje da se u ovom momentu, formalno posmatrano, razilaze strateški ciljevi kriminalistike kao nauke i važećeg Zakonika o krivičnom postupku Srbije. Ako subjekti u krivičnom postupku nisu više zakonski obavezni da utvrđuju istinu, postavlja se pitanje šta je onda njihov strateški cilj? Gde je tu mesto kriminalistici? Kakvi će biti konačni efekti ako bi se težnja za utvrđivanjem istine proterala ne samo iz Zakonika o krivičnom postupku, već i iz glava, iz intencija krivično procesnih subjekata? Koja je svrha dokazivanja u krivičnom postupku, ako ono nema za cilj utvrđivanje realnog činjeničnog stanja koje je istinito i potpuno? Rešavanje krivične stvari i tužbenog zahteva (u pravilu, najčešće) ne može bez kriminalistike, njenih metoda i nastojanja da se utvrdi istina u konkretnom predmetu. Prema tome, nezavisno od toga da li je obaveza utvrđivanja istine propisana zakonom o krivičnom postupku ili ne, ukoliko krivično procesni subjekti primenjuju pravila kriminalistike, i ukoliko su obučeni da to čine, onda će to biti najbolja garancija da će istina biti utvrđivana u krivičnim postupcima bez obzira na formalan stav zakonodavca u vezi sa istinom. U ovom slučaju kriminalistika i njena primena u praksi otvara jednu sasvim novu dimenziju koja ranije nije bila u fokusu, tj., primena ove nauke i njenih metoda stvara objektivne uslove za utvrđivanje istine u krivičnom postupku, bez obzira da li je zakonodavac formalno definisao načelo utvrđivanja istine. Primena kriminalistike od strane krivično procesnih subjekata jedna je od garancija utvrđivanja istine u krivičnom postupku!

3. Preduzimanje operativnih i dokaznih radnji i stručnost krivično procesnih subjekata

Značajan deo kriminalističkog učenja tiče se unapređenja procedura u radu subjekata pretkrivičnog i krivičnog postupka. Kriminalistika izučava prak-

---

⁷ Na primer: Škulić, M., Ilić, G., Novi Zakonik o krivičnom postupku Srbije, reforma u stilu „jedan korak napred dva koraka nazad”, Beograd, 2012; Simonović, B., Istina, izvesnost i Zakonik o krivičnom postupku Srbije iz 2011. godine, Pravni život, ISSN 0350-0500, 2012, knj. 555, br. 9, str. 801-814.

su organa pretkrivičnog i krivičnog postupka i na onovu toga definiše optimalne procedure, postupke, načine preduzimanja radnji usmerenih na razjašnjavanje krivičnog dela, otkrivanje učinioca, obezbeđenje dokaza. Kriminalistika izučava taktička i tehnička pravila preduzimanja operativno taktičkih radnji i mera koje preduzima policija u pretkrivičnom postupku, kao i taktiku i tehniku sprovođenja dokaznih radnji koje primenjuju krivično procesni subjekti u okviru krivičnog postupka. Ona izgrađuje taktička pravila optimalnog postupanja krivično procesnih subjekata (policije, tužioca, sudije) kako bi se obezbedio kvalitet u preduzimanju operativnih i dokaznih radnji i ostvarili ciljevi pretkrivičnog i krivičnog postupka. Zakonik o krivičnom postupku samo izuzetno pominje neke operativno taktičke radnje i mere, ali uopšte ne predviđa načine njihovog preduzimanja. Kada su u pitanju dokazne radnje koje sprovode tužilac ili sud, Zakonik o krivičnom postupku, po pravilu, reguliše samo onaj deo tih radnji koji je u vezi sa zaštitom osnovnih sloboda i prava okrivljenog ili svedoka. Zakonik po pravilu, ne predviđa optimalne načine, preduzimanja dokaznih radnji (a ako predviđa, često to radi pogrešno – što nije predmet ovog rada). Osnovne procedure, tj., taktičke načine preduzimanja pojedinih dokaznih radnji izučava kriminalistička taktika. Na primer, kriminalistička taktika preporučuje opšta pravila za vršenje uviđaja, opšta pravila saslušavanja svedoka, ili pojedinih kategorija svedoka (saslušavanja dece, saslušavanje starih ljudi), itd. Kriminalistička metodika proučava posebna pravila preduzimanja pojedinih operativnih i dokaznih radnji u skladu sa specifičnostima pojedinih vrsti krivičnih dela (npr. specifičnosti uzimanja iskaza od žrtve silovanja, vršenje uviđaja kod krivičnih dela iz oblasti kompjuterskog kriminaliteta itd.).

Da bi krivično procesni subjekti preduzimali operativne i radnje dokazivanja ispravno, efektivno i prilagođene datoj vrsti krivičnog dela, konkretnim okolnostima ili karakteristikama ličnosti svedoka ili osumnjičenog (okrivljenog) nije samo dovoljno poznavanje zakonika o krivičnom postupku. Poznavanje ZKP-a očigledno da nije garancija za uspeh. Neophodno je i poznavanje kriminalističkih pravila optimalnog preduzimanja pojedinih radnji, poznavanje tipičnih grešaka koje treba izbeći, mogućnosti, slabosti i limite koje svaka konkretna radnja u sebi sadrži. Prema tome, ukoliko policijski službenik, tužilac, sudija poznaju odredbe zakonika o krivičnom postupku, to nije garancija da neće napraviti taktičke i stručne greške koje će umanjiti ili eliminisati dokazne mogućnosti konkretne radnje.

3.1. Problem nedovoljnog poznavanja kriminalistike zaposlenih u policiji

Jedan od problema koji umanjuje stručnost policijskih službenika je i taj što se poznavanje kriminalistike nije definisalo (odredilo) kao neophodni stručni uslov za vršenje poslova iz domena kriminalističke policije. Kriminalistička policija se nije nametnula kao struka. Ima slučajeva da se pojedina lica zapošljavaju u kriminalističkoj službi, a da nemaju ni osnovna školska znanja iz oblasti kriminalistike jer su završili fakultete i škole u kojima se nije izučavala ni kriminalistika, niti pravne nauke. Na primer, za operativne poslove u kriminalističkoj policiji zapošljavaju se lica sa završenim poljoprivrednim ili učiteljskim fakultetom, difovci, diplomirani geografi. Oni čak postaju i rukovodioci.

Posebno se pojavljuje problem kada se jedan takav neškolovan „kriminalistički policajac“ nađe na mestu policijskog rukovodioca i kada „postane svestan“ da mu smetaju (da ga ugrožavaju) svi oni oko njega koji više znaju i koji su školovani. *Problem je u tome što na ovim prostorima policija nije u dovoljnoj meri izgrađena kao struka, kao profesija.* Cena koja se zbog toga plaća je nazadovanje, laka mogućnost političke manipulacije sa kadrovima u policiji i kriminalističkoj policiji kao njenom sastavnom delu.

Kriminalistički neškolovani policijski službenici koji rade u kriminalističkoj policiji nisu nikad učili o kriminalističkim verzijama, taktici preduzimanja operativnih radnji, itd. Oni nisu polagali kriminalistiku i ne znaju ništa o metodama optimalnog preduzimanja pojedinih radnji. Na njih kriminalistika nije imala šansu da utiče u cilju unapređenja stručnosti.

Nesumnjivo je da ta lica nisu u stanju da primenjuju ni klasične, ni savremene metode u suzbijanju kriminaliteta. To što neko (misli da) zna da razgovara, ne znači da zna da vodi informativni razgovor u predistražnom postupku. To što neko zna da čita, pa i da čita zakonik o krivičnom postupku, ili zna da uključi kompjuter, ne znači da može efikasno da primeni metode kriminalističke analize, metode rada sa informantima, specijalne istražne tehnike suzbijanja organizovanog kriminaliteta, da osigura lanac dokazivanja počevši od pribavljanja operativne informacije, pa do njenog osiguranja u dokaznu informaciju koja će biti prihvatljiva i za sudsko veće koje će razmatrati predmet u žalbenom postupku.⁸

Nesumnjivo je da su takva lica osuđena da prave grube greške u svome radu, pogotovu u prvim godinama službe. Njihove grube greške u radu što vešto koriste advokati odbrane, uspešno pobijajući rezultate preduzetih radnji.

---

⁸ Videti vise: Simonović, B., *Primena savremenih metoda i sredstava u suzbijanju kriminaliteta: problemi i načini prevazilaženja.* u: Matijević, M., (ur.), *Primjena savremenih metoda i sredstava u suzbijanju kriminaliteta: zbornik radova*, Banjaluka, Internacionalna asocijacija kriminalista, 2008, str. 23-44. [COBISS.SR-ID 512292784]

Posebno su opasne greške koje se prave prilikom preduzimanja posebnih dokaznih radnji. Tada velike policijske operacije padaju zbog proceduralnih razloga i (ili) grubih taktičkih greškama koje je načinila policija. U takvim slučajevima se krivični postupci okončavaju oslobađajućim presudama, zastarevanjem, jer sudovi ne znaju kako će završiti predmete. Nakon toga država plaća velike odštete optuženima za vreme provedeno u pritvoru itd.

Pored toga što se kriminalistička policija nije nametnula kao struka, kao profesija, u Srbiji ne postoji sistematski pristup izučavanju dobre i loše prakse i definisanju standarda na osnovama iskustava najboljih policijskih jedinica u obavljaju pojedinih policijskih zadataka.

I američki stručnjaci ukazuju na neophodnost forenzičkog i taktičko-stručnog obrazovanja zaposlenih u policiji. Razmena novih saznanja, međunarodni standardi u edukaciji policajaca, primena novih tehnologija, zahtevaju široko akademsko (fakultetsko) obrazovanje policajaca. Na primer, na međunarodnoj policijskoj konferenciji koja se održala 2008. u Sinsinatiju, između ostalog zaključeno je: „Izazovi sa kojima se susreće policija danas, uključujući svakim danom savršenije tehnologije, velika kretanja ljudi, razvijenu međunarodnu trgovinu, mreže između terorista, velike razlike u religiji i običajima ljudi koji žive na istom prostoru, mora biti svestranije uzeta u obzir prilikom selekcije u policiji. Akademsko obrazovanje (priprema) budućih policajaca treba da uključi interakciju sa studentima i profesorima iz drugih naučnih disciplina i treba da obuhvati široku obrazovnu osnovu, a ne samo najuže pripreme za rad u policiji. Drugu učesnik iste konferencije, Bryant (2008), ističe da policajac mora da bude dobro osposobljen u naučnim metodama formulisanja hipoteza (BS-odnosno verzija), razvoju hipoteza, primeni induktivne i deduktivne logike, i sposoban da verifikuje validnost dobijenih rezultata pri rešavanju slučaja u svojim nastojanjima pribavljanja obaveštajnih informacija. Od vitalnog značaja u tim nastojanjima je potreba policijskih rukovodilaca da razmenjuju svoja saznanja, učenja i inoviraju ideje jedni sa drugima“.⁹

3.2. Problem nedovoljnog poznavanja kriminalistike zaposlenih u pravosuđu

Deficit kriminalističkog znanja oseća se i među pravnicima sa ovih prostora. Na mnogim našim pravnim fakultetima uopšte ne postoji kriminalistika kao školski predmet koji pohađaju i iz koga ispite polažu studenti – budući

---

⁹ Kratcoski, P., Executive Summary, Fifteenth international police executive symposium, police without borders: the fading distinction between local and global, Cincinnati, maj 2008.

pravnici. Pravni fakulteti su opčinjeni edukacijom studenata o pravnim normama, zakonima, a previdaju pri tome da se te pravne norme i zakoni moraju primeniti na istinito i potpuno utvrđeno činjenično stanje. Metodama utvrđivanja činjeničnog stanja jedino se bavi kriminalistika, i ni jedna druga nauka. Međutim, nje nema u korpusu predmeta na mnogim našim pravnim fakultetima. Tamo i gde postoji kriminalistika kao nastavni predmet na pravnim fakultetima, često je zapostavljena sa jako malim brojem časova nastave, negde ulazi u grupu opcionih predmeta ili je u najboljem slučaju nastavni predmet na krivično-pravnoj grupi predmeta. I ovo poslednje pomenuto je apsurd jer se činjenično stanje utvrđuje i u parničnom postupku i u upravnom postupku. U parnicama ima stranaka koje lažu, i tu sudija treba da pokloni veru iskazu jednog svedoka a ne drugog, što mora da obrazloži u presudi. I u parničnim i upravnim postupcima pojavljuju se falsifikati, sudija mora kritički da oceni veštačenje, da zna domet i ograničenja primenjenih metoda veštačenja, mora da zna da postavi „prava“ pitanja veštaku i da obrazloži svoje prihvatanje ili neprihvatanje veštačenja u sudskoj presudi. Kako će sve to ispravno uraditi sudija koji nije polagao kriminalistiku, koji je, završio pravni fakultet, ali na nekom drugom smeru, a ne na krivično sudskom, i potom se, igrom slučaja, zaposlio u tužilaštvu ili u sudu kao krivičar ili parničar, svejedno? Postavlja se pitanje kako će advokat, u interesu svog klijenta, uspešno da napada pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje i primenjene metode, npr. veštačenja, ako nije učio kriminalistiku na pravnom fakultetu na kome je diplomirao?

Primena novih koncepata tužilačke istrage, ili zakonsko ustanovljavanje tužioca kao rukovodioca, *dominus litisa* predistražnog postupka, zahteva i njegovo odlično poznavanje kriminalistike, kao npr. u situacijama preduzimanja specijalnih istražnih tehnika suzbijanja i kontrole organizovanih formi kriminaliteta. Postavlja se pitanje kako može javni tužilac uspešno da kontroliše rad policije koji podrazumeva preduzimanje čitavog niza radnji čija sadržina nije definisana ZKP-om, već ulaze u sfere kriminalističkog postupanja, ako ne zna kriminalistiku, ako kriminalistika ne ulazi u obavezni korpus znanja koje je stekao na fakultetu? Kako tužilac može kontrolisati i rukovoditi nečim u šta se ne razume, jer nije stekao osnovna školska znanja? ZKP pruža samo formu, ali sadržinu radnji, očekivane efekte, informacionu osnovu, pruža jedino i samo kriminalistika. Ovo se kao problem posebno uočava prilikom preduzimanja novih istražnih tehnika otkrivanja, kontrole, dokazivanja organizovanog kriminaliteta.

Na primer, u Srbiji ima slučajeva, u medijima prikazanim kao afere, koje se otkrivaju primenom novih istražnih tehnika, sa velikim brojem pritvorenih lica, uz veliku medijsku propagandu. Nakon toga se, po pravilu, pojavljuje problem procesuiranja i finaliziranja slučajeva pred sudom. Tada

predmeti padaju na sudu ili se početak glavnog pretresa stalno odlaže zbog problema dokazivanja uz ogromne štetne posledice po društvo, „stigmatizovane“ institucije, okrivljene (primer afera „indeks“ i druge). Na taj način se kompromituju metode, daju osnovi za njihovu neosnovanu, ili osnovanu kritiku, što umanjuje efikasnost društva pri suzbijanju teških oblika organizovanog kriminaliteta. Potrebno je imati u vidu da nije dovoljno znati samo pravne norme, okvire primene i uslove za primenu novih istražnih tehnika koje propisuje ZKP, već i informacionu sadržinu koja se u njihovoj osnovi nalazi, dokazne mogućnosti i dokazne perspektive koje proizilaze iz konkretnog činjeničnog stanja, što je od suštinske važnosti pri donošenju procesnih odluka. Potrebno je naglasiti da to jesu procesne odluke, ali da je njihova sadržina u osnovi kriminalistička. Bez poznavanja dokaznih mogućnosti, tehnoloških ograničenja pri primeni novih metoda i tehnika, nije moguće doneti ispravne procesne odluke u konkretnom slučaju. Usled toga se donose neadekvatne odluke, prerano ili prekasno ili na osnovu nekvalitetnog dokaznog materijala, što prouzrokuje probleme na raznim nivoima.

Pravno zakonodavstvo i praksa ne mogu u dovoljnoj meri da prate razvoj tehnologija i ubrzano uvođenje novih metoda i tehnika u praksu kontrole kriminaliteta (npr. specijalne istražne tehnike i oprema u kontroli organizovanog kriminaliteta, biometrijske metode identifikacije, razvoj Interneta, savremene metode video nadzora, automatska pretraživanja različitih kompjuterskih baza podataka tzv. raster pretrage itd.), što stvara čitav niz praktičnih pravnih problema koji se još više povećavaju usled deficita kriminalističkog obrazovanja pravnika koji treba da donesu odluke i reše konkretne pravne situacije (npr. nadzor lica za koja postoji sumnja da su teroristi ili su deo mreže organizovanog kriminaliteta). Zbog toga u praksi dolazi do međusobnog nerazumevanja policajaca, tužilaca i sudija pri donošenju i definisanju naredbi o preduzimanju posebnih dokaznih radnji, u vezi sa procenom značenja pojedinih dokaza ili u vezi sa odobravanjem specijalnih mera nadzora. Nedovoljno ili nepostojanje kriminalističkog znanja među sudijama i tužiocima otežava komunikaciju na linijama: policija – tužilaštvo – sud. Najveću cenu plaća bezbednost građana kao poreskih obveznika koji finansiraju državu i navedene organe, s pravom očekujući kvalitet usluga u oblasti zaštite od kriminaliteta.

Problem deficita kriminalističkog znanja pravnika uočava se i u drugim zemljama. Na primer, u „Kriminalistiku“, poznatom nemačkom stručnom časopisu, objavljen je kooautorski rad jednog kriminaliste iz Poljske i drugog iz Litve koji ukazuju na negativne konsekvence koje proizilaze iz zapostavljenosti kriminalistike u univerzitetskom obrazovanju pravnika. Zastupaju tezu da poznavanje kriminalistike nije od značaja samo za policajce. Poznavanje krim-

inalistike je neophodno državnim tužiocima, sudijama, advokatima. Pravnicima je neophodno poznavanje kriminalistike i ne samo radi uspešnog rada na predmetima iz krivične materije, već i iz oblasti građanskog prava i upravnog prava. Zbog toga zapostavljenost kriminalistike u pravničkom obrazovanju na univerzitetima ima veoma štetne posledice. Autori polaze od premise da globalizacija i internacionalizacija kriminaliteta, posebno u okviru organizovanog kriminaliteta, uvećava mnoge društvene probleme. Suzbijanje i držanje pod kontrolom kriminaliteta zahteva kompleksnu reformu pravnog sistema. Zbog svega toga predstavlja veliki problem zapostavljenost kriminalistike na pravnim fakultetima u Evropi. Situacija je po njima, bolja u državama koje su se uključile u evropsku zajednicu iz istočne Evrope gde je pod uticajem bivše sovjetske škole kriminalistike, zadržana kriminalistika na pravnim fakultetima. Kao pozitivni primeri se navode Poljska i Litva.¹⁰

Neuvođenje kriminalistike u sistem obrazovanja na pravnim fakultetima posebno se negativno ocenjuje u Nemačkoj i Austriji. Nemački kriminalista Ackermann¹¹ ukazuje na mnogobrojne štetne posledice zapostavljanja kriminalistike u pravničkom obrazovanju tužilaca, sudija, advokata u tim državama. Kako bi se te štetne posledice prevazišle, autori navode, da se čine pokušaji ispravljanja situacije na pojedinim univerzitetskim institutima, ali i fakultetima u Nemačkoj, Švajcarskoj, SAD, s obzirom da kvalitetan rad sa dokazima i uključivanje novih naučnih saznanja u pronalaženje, obezbeđenje, vrednovanje, procenu, nije moguće bez posedovanja znanja iz kriminalistike.

Primeru radi, autori¹² se pozivaju na jedno istraživanje u kome se navodi da čak 87% pitanja koja se pojavljuju u oblasti parničnih postupaka (građansko-procesno pravo) zahtevaju kriminalistička znanja radi donošenja pravilnih odluka, ili pravilnog utvrđivanja ili vrednovanja činjeničnog stanja. Autori zaključuju da nove tehnologije i metode koje se koriste u suzbijanju, kontroli, prevenciji kriminaliteta ne mogu se uspešno primenjivati bez kriminalističkog obrazovanja pravnika.¹³

Jedan drugi nemački kriminalista, Forker, takode ukazuje na deficit u kriminalističkom obrazovanju (krivičnih) pravnika u Nemačkoj, naglašavajući da mora što pre da se prevaziđe. Jedina bi mogućnost za to bila da se na pravn-

---

10 Kurapka, V., Malevski, H.; *Kriminalistiklehre an Universitten- Notwendigkait, Realitt oder Problem, Kriminalistik*1/2005, str. 47.

11 Citirano po: Kurapka, V., Malevski, H., *Kriminalistiklehre an Universitten-Notwendigkait, Realitt oder Problem, Kriminalistik*, 1/2005, str. 48.

12 Kurapka, V., Malevski, H., *Kriminalistiklehre an Universitten-Notwendigkait, Realitt oder Problem, Kriminalistik*, 1/2005, str. 49.

13 Kurapka, V., Malevski, H., *Kriminalistiklehre an Universitten-Notwendigkait, Realitt oder Problem, Kriminalistik*, 1/2005, str. 50.

im fakultetima nemačkih univerziteta u okviru krivičnih nauka, uvede i kriminalistika kao obavezna stručna disciplina u obrazovanju pravnika. Autor ukazuje na neophodnost izučavanja na nemačkim univerzitetima kriminalistike kao predmeta obrazovanja budućih pravnika i predmeta naučnog istraživanja. Nemački autori zaključuju da je deficit iz kriminalistike u obrazovanju pravnika u Nemačkoj apsolutno neprihvatljiv.¹⁴

4. Rad sa tragovima, obezbeđenje dokaza i kriminalistička osposobljenost krivično procesnih subjekata

Jedan od osnovnih predmeta izučavanja kriminalistike je unapređenje rada sa dokazima. Na primer, kriminalistika koja se izučava u Rusiji i državama koje su formirane iz bivšeg Sovjetskog Saveza, kao osnovni predmet izučavanja kriminalistike stavljaju upravo podizanje kvaliteta rada sa dokazima. Vodeći ruski kriminalista Belkin, određivao je kriminalistiku na sledeći način: „Kriminalistika je nauka o zakonitostima mehanizma nastanka krivičnog dela, nastanku informacije o krivičnom delu i njegovim učesnicima, zakonitostima prikupljanja ispitivanja, ocene i korišćenja dokaza i na osnovama poznavanja tih zakonitosti razvija specijalna sredstva i metode sudskog isleđivanja i predupređenja krivičnih dela”.¹⁵

Vodeći profesor iz oblasti kriminalistike u bivšoj Jugoslaviji, profesor Vodinelić je u velikom broju svojih radova ukazivao na značaj poštovanja kriminalističkih procedura u radu sa tragovima krivičnih dela kako bi se obezbedio dokazni potencijal (dokazna informacija) koje ti tragovi poseduju. On je isticao da dokaznu informaciju treba obezbediti kvalitetnim vršenjem uvidaja, tj. obezbeđenjem tragova i predmeta krivičnog dela, njihovim kvalitetnim veštačenjem i isto tako kvalitetnim prezentiranjem i vrednovanjem na sudu.¹⁶

Međutim, u vezi sa primenom kriminalističkih preporuka u praktičnom radu ima puno problema koji proizilaze iz nedovoljnih stručnih kompetencija učesnika u procesu obezbeđenja tragova i očuvanja dokazne informacije koje tragovi poseduju. Praksa pokazuje, da je rad na obezbeđenju bioloških tragova koji će biti podvrgnuti veštačenju često nekvalitetan tako da u DNK laboratorije dolaze tragovi koji su propali i nisu podobni za veštačenje. Rad sa mikro tragovima je u principu površan, ne proveravaju se sve verzije na licu mesta.

---

14 Forker, A., Mentale Voraussetzungen effektiver und erfolgreicher Tatortarbeit, Kriminalistik, 2/2007, str. 108.

15 Belkin, R. S. Zuykov, G.G., Kriminalistika, Moskva, 1968, Őuridi~eskać literature, str. 4-7; Nurgaliev, B.M., Kriminalistika, Karaganda, Bol{ak-Baspa, 2009, str. 7.

16 Videti na primer: Vodinelić, V., Kriminalistika, otkrivanje i dokazivanje, I tom, 1985.

Uviđaj se nestručno i brzo vrši ili se ne vrši u slučajevima krivičnih dela za koja policija smatra da su laka i da bi bilo dodatno opterećenje da se izlazi na lice mesta. Čak i u nekim izuzetno teškim slučajevima izvršenja krivičnih dela, na primer u Srbiji, uviđaj je loše izvršen tako je bio problem da se dodatnim ponovljenim veštačenjima, čak i od strane poznatih svetskih kriminalističkih instituta, odgovori na neka sporna i bitna pitanja (primeri: ubistvo premijera Dindića ispred zgrade Vlade Srbije, ubistvo vojnika u kasarni u Topčideru, itd.).

Postoji evidentan problem u radu na licu mesta krivičnih dela i na mnogo širim prostorima nego što su naši. I strani autori, na primer Nemač Ackermann, navode da nije u saglasnosti sa principom zakonitosti, zaštitom ljudskih prava, interesom i obavezom države za otkrivanjem krivičnih dela i obezbeđenjem dokaza kada se kod pojedinih lakših krivičnih dela uopšte ne vrši uviđaj ili se vrši veoma površno i forme radi. U takvim slučajevima se ograničava mogućnost dokazivanja i onemogućava kvalitetno proveravanje dokaza.¹⁷

Inostrani autori ističu da savremene forenzičke tehnike, moderne laboratorije i metode, postavljaju i nove zahteve pred kriminalističku policiju, jer ona ima značajnu ulogu u radu sa materijalnim tragovima na licu mesta. Od policajaca se očekuje da tragove pronađu na licu mesta, obrade ih, pravilno dokumentuju i pošalju u kriminalističke laboratorije. Sve ovo zahteva i nova znanja koja su prilagođena novim forenzičkim tehnikama (tehnike vođenja policijskog razgovora, dokumentacija lica mesta, prikupljanje dokaza). One zahtevaju nova znanja i postavljaju zahteve za novim vrstama obuke. Razvoj forenzičkih tehnika nudi nove nade u otkrivanju krivičnih dela, koja su se u prošlosti mogla otkrivati sa velikim teškoćama ili ih je nemoguće bilo dokazati.¹⁸

Nema sumnje da je „revoluciju” u kriminalističkom radu na licu mesta uslovio rad sa biološkim tragovima za potrebe DNK veštačenja. Uvođenje DNK metode u cilju identifikacije izvršilaca krivičnih dela, oštro je postavilo problem zaštite od kontaminacije prilikom vršenja uviđaja, otvorilo je pitanje edukacije, standardizacije i potom pitanje formiranja međunarodnih standarda za rad na licu mesta za potrebe obezbeđenja tragova koji će biti podvrgnuti DNK veštačenju.¹⁹

---

17 Ackermann, R., Tatortarbeit und kriminalistische Erkenntnismöglichkeiten, *Kriminalistik* 12/2006, str. 783-788.

18 Lambert, E., Hogan, N.; Nerbonne, T., Barton, S., Watson, Ph; Buus, J; Lambert, E; Differences in Forensic Science Views and Needs of Law Enforcement Agencies, *Police Practice and Research*, 5/2007, str. 415-430. str. 416.

19 Videti vise: Simonović, B., Primena savremenih metoda i sredstava u suzbijanju kriminaliteta: problemi i načini prevazilaženja. U: Matijević, M., (ur.), Primjena savremenih metoda i sredstava u suzbijanju kriminaliteta: zbornik radova, Banjaluka, Internacionalna asocijacija kriminalista, 2008, str. 23-44.

Uvođenje novih kriminalističkih tehnika u radu sa tragovima krivičnih dela otvorilo je nove mogućnosti koje, da bi se iskoristile, potrebno je značajno kriminalističko znanje krivično procesnih subjekata. Današnje forenzičke metode omogućavaju „izvlačenje” različitih vrsta kriminalističkih informacija sa istog traga. Isti predmet krivičnog dela ili trag može biti predmet različitih vrsta veštačenja. Međutim, važno je poštovati redosled određivanja veštačenja sa istog predmeta ili traga kako primena jedne forenzičke metode ne bi onemogućila primenu druge metode, time što će uništiti dokaznu informaciju koja se drugim veštačenjem mogla iskoristiti. U okviru ovih pitanja nije realno oslanjati se samo na veštake jer su oni po pravilu uski specijalisti unutar samo svoje oblasti. Kriminalistički policajac, javni tužilac, sudija moraju da poznaju mogućnosti i ograničenja pojedinih veštačenja i jedino oni, naredbom o veštačenju mogu da odrede redosled primene različitih vrsti veštačenja sa jednog predmeta.

Najbolji primer grube stručne greške u vezi sa ovim pitanjem je poznati slučaj ubistva dvojice vojnika u kasarni u Topčideru. Spornu automatsku pušku kojom je izvršeno ubistvo vojnika, istražni sudija je sa naredbom o veštačenju poslao najpre balističkom veštaku. Sprovođenjem balističkog veštačenja uništeni su tragovi papilarnih linija i DNK tragovi sa spornog oružja. Da je istražni sudija kriminalistički razmišljao prilikom donošenja naredbe o veštačenju, on je morao da naredi da se automatska puška pošalje najpre na veštačenje tragova papilarnih linija primenom metode cijanoakrilata, potom da se pošalje na DNK veštačenje, i tek na kraju da se uputi na balističko veštačenje. Istražni sudija je u naredbi morao da naglasi da će ista puška biti predmet i drugih veštačenja kako bi upozorio veštaka da ne unište druge tragove i ne kontaminiraju ih. To znači, da bi u konkretnom slučaju daktiloskopski veštak morao da koristi masku za usta i nos i rukavice i da postupa pažljivo sa puškom kako prilikom svoga veštačenja ne bi kontaminirao pušku svojim dahom ili znojem i kako ne bi obrisao biološke tragove. Prema tome, da bi se ova složena kriminalistička situacija rešila nije bilo dovoljno samo poznavanje ZKP-a, već i odlično poznavanje kriminalistike, dometa, limita i mogućnosti različitih vrsta veštačenja spornog oružja kako bi se otkrile sve relevantne kriminalističke informacije. Ako su u tako ozbiljnom predmetu napravljene grube stručne greške, moguće je pretpostaviti sa kakvom se pažnjom pristupa u rutinskim slučajevima.

5. Zaključak

Kazakstanski kriminalista Nurgaliev, sa pravom ističe da prioritetni značaj za efektivno otkrivanje i istraživanja krivičnih dela ima stepen profesionalizma koji poseduju krivično procesni subjekti, i on se sastoji iz neophodnih

kompleksa znanja i praktičnog iskustva u borbi sa kriminalitetom. Kriminalistika je jedna od nauka koja igra suštinsku ulogu u formiranju profesionalne pripreme krivično procesnih subjekata, jer izučava uopštava iskustva suzbijanja kriminaliteta, unapređuje sredstva i metode otkrivanja i istraživanja krivičnih dela.²⁰ Bez poznavanja kriminalistike krivično procesni subjekti neće postići neophodni nivo profesionalizma za uspešno i kvalitetno obavljanje svoje profesionalne delatnosti.

Imajući gore rečeno u vidu, trebalo bi zakonskim i (ili) podzakonskim aktima propisati koje delatnosti u okviru kriminalističke službe zahtevaju obavezno posredovanje kriminalističkog školskog obrazovanja. Potrebno je definisati koja se školska sprema može prihvatiti na određenim pozicijama unutar kriminalističke službe. To je jedan od načina da se policijski poslovi (posebno u okviru kriminalističke službe) definišu kao profesija. Ne može pravnik da odlučuje koje će se poljoprivredne kulture sejati u poljoprivrednom kombinatu. Ne može lice koje je završilo Policijsku akademiju da predaje deci u školi geografiju ili da radi u vrtiću. Suštinsko pitanje je: „ako to ne može, kako onda može obrnuto”? Kako može nastavnik ili diplomirani učitelj da radi u odseku za krvne i seksualne delikte na operativnim poslovima?

Nema dileme da je kriminalistika neophodna u obrazovanju pravnika i zato bi trebalo da bude obavezan predmet kako na pravnim fakultetima, tako i u okviru Pravosudne akademije. Kriminalistika nije potrebna samo pravniku krivičaru, već svakom pravniku koji treba u okviru postupka svoje profesionalne delatnosti da utvrdi istinu na osnovu materijalnih dokaza ili uzimanjem iskaza.

---

²⁰ Nurgaliev, B. M. Kriminalistika, Karaganda, Bola{ak-Baspa, 2009, str. 5.

Prof. dr Branislav SIMONVIĆ

**CRIMINOLOGY AND IMPROVEMENT OF EXPERTISE
OF THE CRIMINAL PROCEDURAL ENTITIES**

This paper starts from the classical claim supported by the founders of criminology: the science of criminology represents a channel through which the knowledge from natural sciences and technical sciences is entering into the sphere of the criminal proceedings by improving the methods of work with the evidence and acts of the criminal procedural entities. On the one hand, criminology directs natural and technical sciences with the aim of practical implementation of scientific discoveries for the purpose of pre-trial and trial proceedings as well as improvement of evidence. Criminology takes findings and new discoveries from natural sciences which can be used for the purpose of the improvement of work with evidence and establishing the truth in the criminal proceedings. The entire forensics in fact reflects this connection between natural sciences in a narrow sense and natural science criminology. In order to properly use these new methods and new discoveries in work with the evidence within the criminal proceedings, it is necessary to develop procedures according to which criminal procedural entities will act. One of the key goals of criminology is developing these procedures and rules, or even methods in order to apply the new findings from natural and technical sciences as well as the potentials of the new scientific discoveries to the criminal proceedings (example: procedures for providing clues for DNA expert analysis and working with biological material during investigation). On the other hand, practical research and experiments are being conducted in the field of criminology in order to see the limits of the new scientific discoveries which are being applied in the criminal proceedings. Today criminology (forensic) institutes for expert analyses have a big role in this assignment. They work with scientists from the field of natural and technical sciences (for example, biologists, physicists, chemists) who specialise in criminology and are introduced with the needs of the criminal proceedings (procedures, norms of the Criminal Procedure Code, limits in the process of establishing evidence). Hence criminology teaches scientists and forensics about the needs of the criminal proceedings as well as rules and restrictions in the process of establishing evidence on the one side. On the other side, it creates rules and teaches criminal procedural entities (crime policemen,

prosecutors, judges) how to maximise the use of contemporary natural and technical science for the purpose of pre-trial and criminal proceedings, but also how to avoid mistakes and limits of those methods. This paper analyses the double role of criminology - in education of scientists, forensics and education and support of the criminal procedural entities in the implementation as well as assessment of the new methods and scientific discoveries. The author supports his theoretical analysis with examples from the field of DNA expert analysis, forensic expertise and ballistic expertise. The paper shows some limitations and problems in the practice with regards to the absence of criminology studies at faculties of law which limits communication and the transfer of necessary knowledge between forensic sciences and criminal procedural entities.

Keywords: *criminology, criminal law, expert analysis, collection of evidence, criminal offence, crime police, criminology technique*